

Friezenkerk (deel 1)

Het is zondagochtend in Rome en ik voeg me bij de drommen mensen die allemaal in dezelfde richting gaan. Het doet me denken aan de keer dat ik in Rio de Janeiro een thuiswedstrijd van voetbalclub Flamengo bezocht in het Maracanã-stadion. Toen nam ik een bus die bij elke halte voller stroomde met supporters, behangen met vlaggen en shirts van hun club. Op een paar haltes voor het stadion kon er al niemand meer bij. Dit keer wring ik me een perron op, onder station Termini. De eerste metro die stopt moet ik aan mijn neus voorbij laten gaan. Mensen forceren de deuren om toch nog mee te kunnen, komen klem te zitten en pas na vier pogingen slaagt de bestuurder erin de deuren te sluiten.

De massa stuwt me een wagon in van de volgende metro die stopt. Geen kleurrijke shirts dit keer, wel een groepje pelgrims met witte halsdoeken en twee nonnen met Aziatisch uiterlijk. De vrouw die naast me staat lijkt me net iets ouder dan ik. Ze is samen met een jongen die ik een jaar of twintig schat en die zichtbaar haar zoon is. Een zwarte omslagdoek ligt over haar schouders, die aan haar ogen te oordelen ook verdriet dragen. De meeste andere reizigers laten zich nauwelijks van gewone toeristen onderscheiden, zijn dat misschien ook wel. Wat we gemeen hebben is dat we allemaal uitstappen bij metrostation Ottoviano-San Pietro en allemaal de voor autoverkeer afgesloten Via Ottoviano op wandelen. Net als destijds in Rio kan ik de bordjes die de richting wijzen negeren, ik hoef de mensenmassa maar te volgen.

Op een kraam in een zijstraat liggen sleutelhangers en flessenopeners met de beeltenis van de paus, de Heilige Maagd, van Remus en Romulus met hun wolf en van Romeinse voetbalclubs, rozenkransen in allerlei kleuren, miniatuurversies van het Colosseum en andere prullaria hoog opgetast. Handel. Alles voor een euro per stuk. Toch doen de verkopers, Pakistanen, schat ik in, geen al te beste zaken. Iedereen in de meute heeft de blik in de verte gericht, waar een zuilengalerij zich boven al het aardse gekrakeel verheft.

Van de andere kant komt een man met gehaaste maar wankele pas aanlopen. Zijn donkere haar hangt in lange slierten over zijn schouders, zijn baard is morsig, kleren vies en gescheurd en hij gaat blootsvoets. Hij oogt verward, overvallen door alle mensen die zijn kant opkomen. Even kruist zijn trieste blik de mijne, dan gaat hij verder. Ik lijk de enige te zijn die hem opmerkt.

Om in het Maracanã-stadion te komen hoefde ik destijds niet in de rij te staan voor een veiligheidscheck. Een kaartje voor de staantribune volstond. In de tussenliggende vijftientig jaar later is er in de wereld veel veranderd. Geen voetbalwedstrijd of ander evenement kan zonder beveiliging en dat geldt ook voor de zondagse mis in de Sint-Pieter. Wie het plein op wil, moet tassen door de scanner laten halen en zelf door een detectiepoortje gaan. Behalve de politie en de carabinieri is ook het leger op de been. Onder de luifel naast een pantservoertuig staan twee militairen in camouflagepakken en getooid met nogal koddige donkerrode puntmutsen met een blauwe kwast alert te zijn op alles wat de zondagse vrede zou kunnen verstoren. Romeinse soldaten beschermen de christenen. Het is ooit wel anders geweest.

Ik laat de aanzwellende menigte op het plein voor wat die is, gebruik de ingang tussen de dranghekken – door twee agenten bewaakt en tot hun lichte verbazing door mij gebruikt als uitgang – en sla linksaf naar de Borgo Santo Spirito. De eerste keer loop ik aan de trap voorbij, pas als ik ben omgekeerd valt mijn oog op de natuurstenen bordjes aan de muur van een souvenirwinkel. Ik bevind mij in de 'Zona Extra Territoriale Vaticano' bij de poort die toegang geeft tot de 'Chiesa SS. Michele e Magno – Kerk van de Friezen.' Voor de slechte verstaanders is er een Friese vlag bij afgebeeld. Met een buitengewoon goede verrekijker zou de paus vanuit zijn privévertrekken de *pompeblêden* moeten kunnen waarnemen, in ieder geval ziet hij de middeleeuwse klokkentoren boven de daken uit pieken.

Op de trappen ligt een stinkende hoop menselijke poep, half afgedekt met een papieren zak. In de kerk heerst milde opwinding. Diaken Kees van Duin draagt dit keer het witte priesterboordje. Hartelijk schudt hij me de hand. 'Ha, de man die eruitziet als een pelgrim, maar geen pelgrim is.' Ik moet hem gelijk geven. De reis naar Rome mag ik dan gemaakt hebben in de sporen van pelgrims, ik ben niet een van hen. Mijn wandelschoenen ten spijt – er pasten geen nette schoenen in mijn rugzak – heb ik slechts een paar delen van het traject te voet afgelegd. Gelovig ben ik ook al niet, laat staan katholiek. Ik ben er niet minder welkom om.

'We verwachten vandaag meer dan honderd mensen,' hoor ik een vrouw zeggen. Voorafgaand aan de dienst leest ze voor over de geschiedenis van de kerk. Ze vertelt over paus Leo III en Karel de Grote en dat ze na afloop van de kroning van de keizer op eerste kerstdag in het jaar 800 samen de Friese kerk bezochten, dat in 1141 een nieuwe kerk werd gebouwd omdat de oude was verwoest, dat in 1514 die kerk werd overgedragen aan het Vaticaan en daarmee een einde kwam aan meer dan zevenhonderd jaar onafgebroken Friese aanwezigheid in Rome, dat vooral dankzij de inspanningen van monseigneur Muskens van Breda na bijna vijfhonderd jaar afwezigheid de Friezenkerk weer werd overgedragen aan de Nederlanders en dat het huidige 'pastorale team' er nu de boel draaiende houdt.

Dan zet het orgel in.